

Atomenergetika mérföldkő: 50 éves a paksi atomerőmű alapítólevele és alapkőletétele

Az MVM Paksi Atomerőmű Zrt. Tájékoztató Látogató Központjába érkezők azt ugyan tudják, hogy magyar származású fizikusok és mérnökök is részt vettek a nukleáris tudomány születésének tekinthető 1942-es chicagói kísérletekben (bővebb infó: <https://nuklearis.hu/75-eves-enrico-fermi-es-szilard-leo-atomreaktor-szabadalma> linkeken), de meglepetéssel fogadják azt, hogy a közcélú nukleáris bázisú villamosenergia-termelés nem az Egyesült Államokban, hanem a Szovjetunióban, Moszkvától száz kilométerre, délnyugatra található Obnyinszk városa mellett kezdődött. Egyes tudomány-történészek vitatják az orosz elsőséget. USA-ban már 1951-ben az ún. EBR (Experimental Breeder Reactor = Kísérleti Szaporító Reaktor) összesen 1.400 kW-os hő-teljesítményéből 200 kW-ot hasznosítottak elektromosenergia előállítására is. Ezen energiával az Idaho National Reactor Testing Station egyik épületének világítását látták el. Mivel az EBR még nem egy közösségi villamosenergia-hálózatra dolgozott, így nem tekinthető közcélú atomerőműnek.

Az energiaellátással foglalkozó hazai szakemberek érdeklődése az atomerőművek iránt igen nagy volt már a kezdeti időszakban is, így érdemes áttekinteni a magyarországi atomenergetikai eseményeket, időrendi sorrendben:

- A hazai atomenergetikai program összehangolt előkészítése érdekében – a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának 4621/1955. (XII. 15.) határozata alapján – 1956. január 21.-én létrejött az OAB, az Országos Atomenergia Bizottság.
 - 1957. június 29.-én 26 állam, köztük hazánk megalapította a Nemzetközi Atomenergia-ügynökséget.
 - 1959. március 25.-én az MTA Központi Fizikai Kutató Intézetében helyezték üzembe a tudományos kutatásokat szolgáló első hazai atomreaktort. Sikeres indítása kutatási és technológiai mérföldkő volt a tudományos közösségünk számára.
- (bővebb infó: <https://nuklearis.hu/60-eves-budapesti-kutatoreaktor> linken)

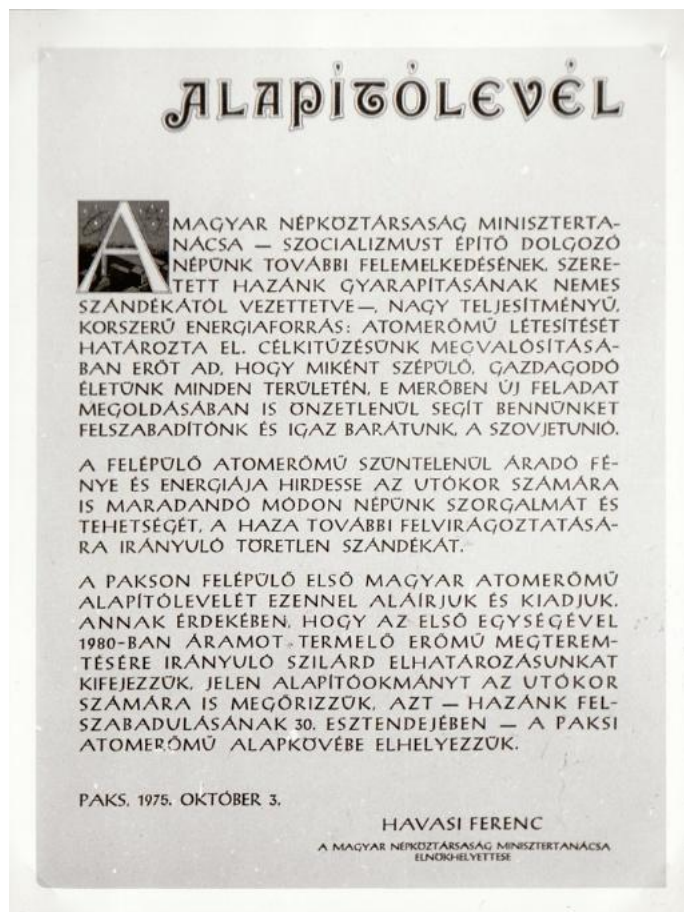

- 1963. május 13-án az OAB értekezletén állást foglaltak arról, hogy fokozni kell az atomenergia ipari léptékű felhasználására irányuló előkészületeket, mind a moszkvai központú KGST (Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa) keretein belül, mind a hazai szellemi előkészületek terén.
- 1966. december 28.-án kormányközi egyezményt írnak alá a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió között, melynek értelmében, hazánkban 2 db 400 MW elektromos teljesítményű atomerőmű épül szovjet közreműködéssel.
- 1967. február 16.-án a Nehézipari Minisztérium Villamosenergia-ágazat zsűrijén a paksi telepet fogadták el.
- 1970-ben a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa – összhangban a szénhidrogén-program fokozott ütemű megvalósításával – a paksi atomerőmű építésének elhalasztását határozta el.

- 1971. június 9-én avatták fel a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem legnagyobb értékét képviselő oktatási-kutatási célú nagyberendezését, a BME területén létesített medence típusú oktató- és kutatóreaktort. A reaktort, melynek hűtőközege és moderátora könnyűvíz, reflektora víz és grafit, elsősorban a reaktorhoz – mint sugárforráshoz – kapcsolódó laboratóriumi, és reaktor-üzemeltetési gyakorlatok tartására, továbbá kutatási célra neutron- és gamma-forrásként használják.

- 1973. február: a Gazdasági Bizottság – néhány éves leállás után – engedélyt ad a paksi beruházási munkák folytatására, majd júniusban újraindult az építkezés, elkezdődött a tereprendezés, barakképítés, a vízhálózat csővezetékeinek fektetése.
- 1974. június 1-én elindult az első magyar szakembercsoport a Novovoronyezsi Atomerőműbe, kiképzésre.
- 1974. december 23.-án a magyar fél elfogadta a paksi atomerőmű létesítés műszaki tervét.
- 1975. április. 25.-én döntés született arról, hogy nem kettő VVER-440/230 típusú, hanem négy db modernebb, VVER-440/213 típusú, egyenként 440 MW elektromos teljesítményt biztosító nyomott-vizes reaktor épül Pakson.
- 1975. október 3.-án Pakson, megtörtént az atomerőmű alapítólevelének aláírása és az alapkövététele.

Havasi Ferenc, az akkori Minisztertanács elnökhelyettese által aláírt alapítólevél rendelkezett a felépülő első magyar atomerőműről. Két hónappal később, sokkal szerényebb külsőségek közepette, – a Magyar Villamos Művek Tröszt (MVMT) keretében – 1976. január 1-jén Szabó Benjamin vezetésével megkezdte működését a Paksi Atomerőmű Vállalat (PAV), amelynek 1992. január 1-től Paksi Atomerőmű Részvénytársaság (PA Rt.), jelenleg MVM Paksi Atomerőmű Zártkörűen Működő Részvénytársaság (MVM Paksi Atomerőmű Zrt.) a neve. A blokkok hálózatra kapcsolása: I. blokk **1982. 12. 28.** a II. blokk **1984. 09. 06.** a III. blokk **1986. 09. 28.** és a IV. blokk **1987. 08. 16.**

Működése eddigi évtizedeiben a paksi atomerőmű négy blokkja összesen 585 terawattóra áramot termelt. Ezen mennyiség hazánk 13 éves teljes, a háztartásokat, ipari létesítményeket, iskolákat, kórházakat is magában foglaló fogyasztásának felel meg. Ennyi áramot közel 200 millió háztartás fogyaszt egy év alatt, egymillió háztartás számára pedig közel 600 évig elegendő lenne, de 290 millió elektromos autó átlagos fogyasztását is fedezné egy éven keresztül. Pakson olyan művet építettek elődeink és jelenleg üzemeltetnek kortársaink, amely világszínvonalon valósítja meg rendeltetését. Olyan nukleáris bázisú erőművi blokkokat üzemeltetünk Pakson, melyek biztonságosan és olcsón állítanak elő villamos-, és hőenergiát. Elmúlt öt évtizedben, a megváltozott társadalmi viszonyok közepette paksi atomerőmű mélyen beágyazódott környezetébe és pótolhatatlanná tette magát. Ma már a harmadik generáció is bekapcsolódott az üzemeltetésbe, és az unokák megjelenése tovább erősítette azt a kollektív szellemet, amely alapja a joggal elvárt biztonságos üzemeltetésnek.

Szerkesztette: Sipos László József, az Üzemeltetői Szakcsoport tagja